

Tisdagen den 26 februari

Kl. 16.00

Förhandlingarna leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

§ 2 Ang. förslag om ändrade regler för företagens utlandsinvesteringar

Herr statsrådet LIDBOM erhöll ordet för att besvara herr *Hovhammars* (m) i kammarens protokoll för den 15 februari intagna fråga, nr 81, och anförde:

Herr talman! Herr Hovhammar har frågat mig om regeringen avser att inom kort – till synes utan att ha ordentligt låtit utreda effekterna på svensk ekonomi – förelägga riksdagen förslag om väsentligt ändrade regler för företagens utlandsinvesteringar.

Inom industridepartementet har upprättats en promemoria – numera offentliggjord – med förslag till vissa ändringar i valutalagstiftningen. De föreslagna ändringarna möjliggör en bedömning av mer betydande utlandsinvesteringar, inte bara som hittills från penningpolitiska utgångspunkter utan också utifrån industri- och sysselsättningspolitiska utgångspunkter.

Efter det att promemorian remissbehandlats avser regeringen att förelägga riksdagen förslag i ämnet.

Herr HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet Lidbom för svaret på den fråga som jag tillåtit mig ställa.

Jag ställde frågan med anledning av tidningsuppgifter som tydde på att regeringen inom kort skulle förelägga riksdagen förslag om väsentligt ändrade regler utan att närmare ha låtit utreda effekterna på svensk ekonomi. Mina farhågor har också till fullo besannats i den promemoria som utarbetats under statsrådet Lidboms ledning och i det svar jag nyss har fått.

I departementspromemorian och i sina framträdanden har statsrådet sökt tona ner betydelsen av de föreslagna förändringarna, och jag förstår mycket väl att han vill göra det. Ändringarna är enligt min och många mening mycket svåra att förena med OECD:s kapitalliberaliseringsstadga och därmed också med Sveriges fördragsmässiga internationella förpliktelser. Nedtoningen syftar enligt min uppfattning till att dölja denna brist på överensstämmelse.

Sveriges internationella förpliktelser innebär skyldighet att fritt tillåta svenska företagsinvesteringar i utlandet. Nu avser regeringen att låta riksdagen anta ett förslag som i praktiken skall filtrera alla utländska

Tisdagen den
26 februari 1974

*Ang. förslag om
ändrade regler
för företagens
utlandsinveste-
ringar*

Tisdagen den
26 februari 1974

*Ang. förslag om
ändrade regler
för företagens
utlandsinveste-
ringar*

investeringar genom s. k. allmänpolitiska bedömningar. Regeringen hoppas kunna utnyttja det undantag i OECD:s kapitalstadga som säger, att undantag från regeln om fri rörlighet för investeringar kan få göras om en viss bestämd investering på grund av beloppets storlek eller andra skäl är "exceptionellt skadlig" för hela landets intressen. OECD skall för övrigt granska varje gång undantagsmöjligheten utnyttjas.

Nu anser regeringen att denna undantagsmöjlighet för exceptionella fall skall kunna utnyttjas för något som i praktiken blir en prövning av alla svenska utlandsinvesteringar med ledning av de allmänpolitiska värderingar som regeringen kan göra. Det är uppenbarligen i medvetande om att detta knappast håller som herr Lidbom i departementspromemorian anför: "I varje fall föreligger det inte någon mot denna bedömning stridande vedertagen tolkning eller etablerad praxis i fråga om anmärkningens användbarhet i konkreta fall." Denna avslöjande formulering är allt promemorian har att säga.

Jag skulle därför vilja fråga: Har svenska regeringen inte hört sig för hos OECD om denna tolkning håller? Och om OECD inte ingriper: Har regeringen låtit undersöka vilka konsekvenserna skulle bli om andra länder på samma sätt börjar kringgå de internationella reglerna för handel och företagsamhet?

Herr statsrådet LIDBOM:

Herr talman! Jag hoppas att herr Hovhammar får tillfälle att senare i år återkomma till sina farhågor när det gäller detta ämne och till sakdebatten. Det vore, enligt min mening, ett missbruk av frågeinstitutet om vi nu försökte gå in på de stora och rätt kniviga frågor som herr Hovhammar drog upp i sin replik till mig.

Låt mig bara säga att jag icke nedtonat betydelsen av det förslag som har framlagts av industridepartementet i den meningen att vi skulle ha påstått att det inte är någonting betydelsefullt som föreberetts. Givetvis är det så. Utlandsinvesteringarna har fått en sådan omfattning och en sådan betydelse för vår ekonomi att det är av stor vikt att ansvariga myndigheter kan pröva de mera betydande investeringarna, inte bara med tanke på vår valutareserv och vår penningpolitiska ställning utan också med hänsyn till vad en tilltänkt investering betyder för sysselsättning och industristruktur i vårt land. Det är sannerligen ingenting som man har anledning att nedtona.

En helt annan sak är att det inte kommer att finnas så värst många fall då man har anledning att säga ett formellt nej till en tilltänkt utlandsinvestering, inte minst om man får tro vad som ofta framhållits från industrihåll. Men framtiden får väl utvisa hur det förhåller sig med den saken.

När det gäller OECD finns det inte någon tolkningsinstans till vilken staterna brukar vända sig innan de företar lagstiftningsåtgärder var och en för sig, utan varje stat får tolka och bedöma stadgarnas innehåll på egen hand. Eventuella problem får dyka upp vid tillämpningen så småningom. I detta fall tror jag att vi beträffande lagens utformning kan känna oss trygga i förhållande till OECD.

Herr HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag tror det är alltför lättvindigt att säga att vi nog skall kunna klara av det här med OECD. När man studerar frågan ingående kommer man snart fram till att det inte riktigt stämmer. Sanningen är faktiskt den att Sverige kommer att göra betydande avsteg till följd av det som regeringen nu förbereder.

I promemorian försöker man tona ner betydelsen av ändringen genom att gång på gång framhålla att Sverige redan tillämpar tillståndsprovning med hänsyn till valutabalansen. Vad som däremot inte nämns i promemorian är att detta kunnat ske endast därför att Sverige sedan ett par år tillbaka till det yttersta utnyttjat en undantagslagstiftning i OECD:s kapitalstadga, nämligen den som säger att ett land temporärt kan suspendera bestämmelserna om landet befinner sig i en mycket besvärlig valutasituation, men det tror jag inte att regeringen och herr Lidbom vill påstå att Sverige för närvarande gör.

På företagarhåll tycker vi också att man har gjort det här alltför hastigt. Näringslivets folk har inte blivit i tillfälle att närmare ta del av och diskutera problemen. Detta har framförts från industrihåll, och jag vill också gärna framhålla det i kammaren.

Jag vill även ställa frågan, för den händelse man tänker framlägga en proposition av det här slaget, om det finns exempel på att företag har misskött investeringar av det slag det här handlar om och som då inverkat negativt på sysselsättningen. Finns det alltså exempel på att svenska företag har misskött sin sats i detta avseende, och är det till följd härav som regeringen nu så småningom kommer att framlägga den aviserade propositionen?

Herr statsrådet LIDBOM:

Herr talman! Herr Hovhammar har tydligen en oemotståndlig lust att föregripa den sakdebatt som vi kommer att få senare i vår. Jag skall emellertid fortfarande försöka att i möjligaste mån hålla mig borta från den debatten men måste säga några ord med anledning av det senaste som herr Hovhammar yttrade.

Utgångspunkten för regeringsarbetet i denna fråga har varit att det ingalunda är någon självklar princip att företagen ensamma och suveränt skall bedöma vilka investeringar de vill göra utomlands, så snart man inte med konkreta exempel kan påvisa att de faktiskt har missbrukat sin bestämmanderätt. Utgångspunkten för oss är en annan. Dels har dessa utlandsinvesteringar genom sin omfattning och sin ständigt stigande volym fått allt större betydelse för det svenska samhället och för den svenska samhällsekonomin, dels är det uppenbart att det finns risker för konflikter mellan företagens egna ekonomiska intressen och samhällets intressen beträffande bl. a. hänsynen till sysselsättningen eller i fråga om industristrukturen. Förekomsten av dessa risker är för oss skäl nog att *ingripa med en lagstiftning som gör det möjligt att förebygga att riskerna förverkligas.*

Herr HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Eftersom herr Lidbom inte har kunnat bevisa att det har skett några övertramp tycker jag det är övermaga att här försöka få till

Tisdagen den
26 februari 1974

*Om en informa-
tionskampanj
rörande det vi-
lande grundlags-
förslaget*

stånd en ändring i de svenska utlandsinvesteringarna. När ärenden skall handläggas av staten är det stor risk för en byråkratisering. Det tar alltför lång tid att få igenom ärenden. Företag som skall investera i utlandet måste i många fall ge besked snabbt. Man måste kanske ta ställning på några få dagar och då blir det med den föreslagna nya ordningen ytterst besvärligt. Jag upprepar: Inom näringslivet måste många beslut fattas *snabbt*, och den här åtgärden är enligt vår uppfattning något som kan medföra förseningar i viktiga beslut.

Vi håller före att ifrågavarande utredning är föga genomtänkt. Den innehåller inga som helst genomlysningar av investeringsproblematiken. Jag upprepar än en gång: Ett bättre samråd med näringslivet hade varit önskvärt.

Vi tror också att en ändring av reglerna på sikt kan innebära en politisk styrning med risk för att obehöriga intressen kommer att spela en roll vid beviljandet av tillstånd till utlandsinvesteringar.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om en informationskampanj rörande det vilande grundlagsförslaget

Herr justitieministern GEIJER erhöll ordet för att besvara herr *Bohmans* (m) den 18 januari framställda interpellation, nr 26, till herr statsministern, och anförde:

Herr talman! Herr Bohman har i interpellation till statsministern som lämnades den 22 januari frågat om regeringen är beredd att omgående ta initiativet till en vittomfattande, objektiv och klarläggande informationskampanj om innebörden och innehållet i det nu vilande grundlagsförslaget. Interpellationen har överlämnats till mig för besvarande.

Som har framhållits i interpellationen är det ett allmänt intresse att kännedom om en ny grundlag tränger ut till allmänheten. Inom justitiedepartementet har också utarbetats en informationsskrift om grundlagsreformen. Informationsskriften ingår som ett led i den information som från justitiedepartementets sida fortlöpande lämnas om ny lagstiftning, som berör centrala rättsområden. Avsikten är att den utarbetade skriften skall sändas till alla hushåll så snabbt som det är tekniskt möjligt efter det att den nya regeringsformen och den nya riksdagsordningen har antagits slutligt. I skriften kommer att ges en översikt över grundlagsreformen med tyngdpunkten lagd på innehållet i den nya regeringsformen. Därigenom bör skriften, på det sätt som har antytts i interpellationen, också kunna komma till användning som studiematerial.

I olika sammanhang och också i interpellationen har hävdats att informationen om grundlagsreformen har varit bristfällig. Jag vill emellertid erinra om att arbetet på reformen i dess olika faser tilldragit sig stor uppmärksamhet och medfört intensiv debatt i massmedia. Såväl grundlagberedningens slutbetänkande som regeringens proposition behandlades ingående i pressen. Från regeringens sida ställdes också ett omfattande bakgrundsmaterial till massmediernas förfogande när propo-

sitionen lades fram i mars 1973. Också riksdagsbehandlingen av propositionsförslagen under våren 1973 behandlades utförligt i pressen. Av intresse i sammanhanget är också att regeringens proposition och konstitutionsutskottets betänkande över propositionen i maj 1973 har framställts i mycket stora upplagor och funnits tillgängliga för den intresserade. Det förtjänar också nämnas att det sedan i början av december förra året i bokhandeln har funnits utgåvor av den nya regeringsformen och den nya riksdagsordningen i den lydelse dessa fick genom riksdagens beslut i juni 1973.

Även om informationen om grundlagsreformen enligt min mening har varit ganska utförlig på grund av mass medias insatser, har den dock framför allt rört vissa delar av reformen. Därför ser jag det som värdefullt att det, när reformen har antagits slutligt, genom en skrift av det slag som jag nyss nämnde blir möjligt att ge en bred och klarläggande information om reformens innebörd som kan nå alla i vårt land.

Herr BOHMAN (m):

Herr talman! Det var redan den 18 januari som jag interPELLERADE statsministern och begärde att regeringen skulle omgående ta initiativet till en vittomfattande, objektiv och klarläggande informationskampanj om innebörden och innehållet i det nu vilande grundlagsförslaget. Alla begrep, skulle jag tro, att anledningen till denna interpellation var att jag ville få till stånd en offentlig debatt så fort som det över huvud taget var möjligt om behovet av information i denna viktiga fråga och om förutsättningarna för att ge denna information innan riksdagen skulle fatta sitt beslut.

Efter interpellationen hände ingenting. Efter en underhandsförfrågan hos justitieministern fick jag så småningom veta att justitiedepartementet börjat arbeta med en broschyr, och för tio dagar sedan fick vi ta del av förslaget till denna broschyr. Förra måndagen gavs trycklov till informationsbroschyren.

Herr talman! Jag är naturligtvis väldigt tacksam för att justitieministern i dag velat besvara sig med att tala om för riksdagen och för mig vad alla vet, och jag tackar för det. De kommentarer som jag därutöver önskar göra skall jag be att få spara till morgondagens stora debatt i grundlagsfrågan.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 31 till inrikesutskottet.

§ 5 Föredrogs, men bordlades åter konstitutionsutskottets betänkanden nr 6–12, finansutskottets betänkande nr 4, skatteutskottets betänkande nr 3, försvarsutskottets betänkanden nr 1–4, socialförsäkringsutskottets betänkanden nr 1–4, socialutskottets betänkande nr 1, trafikutskottets betänkande nr 3, näringsutskottets betänkanden nr 1 och 2 samt civilutskottets betänkanden nr 1–4.

§ 6 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 35–38.

Nr 29

Tisdagen den
26 februari 1974

Om en informationskampanj rörande det vilande grundlagsförslaget

§ 7 Interpellation nr 39 om revidering av läroplanen för ortoptister

Ordet lämnades på begäran till

Fru GRADIN (s), som yttrade:

Herr talman! Den moderna skelbehandlingen syftar icke, som den äldre, endast till att förebygga synnedsättning i samband med skelning och att sörja för ett kosmetiskt tillfredsställande utseende, utan även till att såvitt möjligt erhålla ett fysiologiskt samarbete mellan ögonen. De metoder som används för uppövande av samsyn kallas ortoptiska.

I samband med ortoptiken brukar även nämnas *pleoptiken*, som syftar till att återge synen hos ett öga som förlorat mer eller mindre av sin synskärpa på grund av skelning eller liknande sjukdomar. Hit hör egentligen den allmänt utövade ocklusions- eller lappbehandlingen, som är mycket effektiv under de första fyra levnadsåren men endast mera undantagsvis senare. Där måste ofta tillgripas den s. k. *apparatpleoptiken*, som i en del fall kan ge värdefull synförbättring upp i 14-årsåldern. Denna behandling liksom givetvis den ortoptiska utövas av en särskild yrkesgrupp, *ortoptisterna*.

I utlandet har ortoptik utövats i åtskilliga decennier. De första svenska ortoptiska avdelningarna öppnades först omkring 1964, och de har sedan dess arbetat så gott som uteslutande med utländsk arbetskraft, förstärkt med ett fåtal i Tyskland, England och Schweiz utbildade svenskor. Redan tidigt konstaterades, att detta förhållande var otillfredsställande.

Den 30 oktober 1967 tillsatte därför dåvarande medicinalstyrelsen en arbetsgrupp för att utreda vissa frågor inom ögonsjukvården, däribland även "diagnostik och behandling av skelögda barn". Arbetsgruppen hade slutfört sitt arbete den 25 april 1969, och socialstyrelsen redogjorde för utredningens resultat i Socialstyrelsen redovisar nr 13 1970, en utredning om ögonsjukvården. Arbetsgruppens förslag gick ut på att utbildning av ortoptister borde starta omedelbart. Den skulle ske som en påbyggnad av oftalmologassistentutbildningen "genom tillägg av en termin teoretisk pleoptisk-ortoptisk utbildning och 1 års praktik på ortoptisk avdelning".

Den 13 februari 1970 tillsattes av Storstockholms sjukvårdsberedning (AVUS) en arbetsgrupp med representanter för landstinget och staden för en utredning rörande ortoptistutbildning. Gruppen var färdig med sitt arbete den 11 november 1970 (Betänkande angående ortoptistutbildning).

Den första ortoptistkursen, som tog sin början den 13 augusti 1973, avslutades den 11 januari 1974. De erfarenheter som därvid gjordes är följande. Elevmaterialet är gott. Det består med ett undantag av utbildade oftalmologassistenter, av vilka alla utom två innehar tjänst som oftalmologassistenter vid sjukhus. En är nyutexaminerad och en har tjeckoslovakisk sjuksköterskeexamen med teoretisk ortoptisk påbyggnad och senare mångårig tjänstgöring på sjukskötersketjänst i Sverige. Alla läroböcker och all ifrågakommande facklitteratur i ortoptik och pleoptik är skrivna på främmande språk i vilka merparten eller i alla händelser många av kursdeltagarna inte är tillräckligt insatta för att kunna använda böckerna i fråga. Nuvarande kursplan täcker behovet innehållsmässigt men behöver omarbetas.

Deltagarna i den av socialstyrelsen tillsatta utredningen om ögonsjukvården (1967--1969) var eniga om att endast en termins teoretisk-praktisk kurs var helt otillräcklig för utbildning av ortoptister, även om dessa har en oftalmologassistentutbildning som underlag. Detsamma var förhållandet inom den av Stockholms landsting tillsatta arbetsgruppen för utredning av ortoptistutbildning. För att kunna skapa dugliga ortoptister ansågs av båda arbetsgrupperna ett års ytterligare praktik vara nödvändig. Hur outhärlig denna är kan nu efter första kursens slut bekräftas av såväl lärare som kursdeltagare.

Enligt de önskemål som förut uttalats av olika utredningsinstanser borde alltså nu efter en termins utbildning en handledd praktisk tjänstgöring taga sin början. Socialstyrelsen, som själv inte anser sig kunna rekommendera en sådan, har sagt att frågan bör lösas avtalsvägen. Förhandlarna anser, att detta *ej* är någon avtalsbar fråga utan en utbildningsfråga. Det finns inga författningar eller annat som hindrar den som genomgått utbildningen att söka och tillträda ortoptisttjänster. Här riskerar man alltså, att de nyutbildade ortoptisterna står utan kompetens att sköta sitt yrke.

På initiativ av ortoptisternas fackliga organisation MAF avhölls den 8 november 1973 ett möte mellan representanter för Landstingsförbundet, socialstyrelsen, Medicinsk-tekniska assistentföreningen, Stockholms läns landsting, utbildningsnämnden, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Klingstaskolan, kursens lärare, elevrepresentanter m. fl., varvid ortoptisternas aktuella ställning diskuterades.

Som en följd av ageranden från ansvarigt håll har därefter hälso- och sjukvårdsnämnden i Stockholms läns landsting ordnat en kompletterande utbildning på följande sätt: ortoptisterna har beretts möjlighet att fortsätta sin praktiska tjänstgöring ytterligare ett halvår, och man har även kunnat skaffa lärare för fortsatt teoretisk utbildning under samma tid. Via Landstingsförbundet har kontakt tagits med de olika landsting, där kursdeltagarna varit anställda som oftalmologassistenter, och de senare har fått tillstånd att under den aktuella tiden fullgöra sitt arbete i Stockholm. Tre av eleverna, av vilka två *icke innehade tjänster*, har sökt och erhållit ortoptisttjänster i Stockholms län, tills vidare med tjänstgöring vid Sabbatsbergs och Danderyds sjukhus, dit den ytterligare praktiska tjänstgöringen är förlagd. En erfaren ortoptist vid vartdera sjukhuset har fått i uppdrag att organisera och handleda arbetet.

Visserligen har praktikåret måst inskränkas till ett halvt år, men genom att tjänstgöringen koncentrerats till de ortoptiska avdelningarna vid nyssnämnda båda sjukhus och kunnat kombineras med föreläsningar tror man sig, såvitt man nu kan bedöma, kunna öka effektiviteten så att deltagarna efter den kompletterande utbildningen kan sköta sitt arbete.

Den aktion som kunnat genomföras denna gång kan inte upprepas vid en kommande kurs; än mindre kan institutionen i fråga göras permanent. Genom sonderingar vid olika sjukhus med ortoptiska avdelningar har framkommit att utbildningen vid den förut föreslagna praktiktjänstgöringen på olika ställen ute i landet -- om nu praktiktjänster där kunde inrättas, vilket i dagens läge ställer sig *föga troligt* -- skulle bli alltför heterogen, genom att de äldre handledande ortoptisterna tillhör olika

nationer och skolor. Dessutom har det visat sig, att omsättningen av ortoptister på klinikerna är alltför stor för att man skulle kunna säkra en kontinuerlig handledning.

Omändringar av kursplanen måste vidtas och kan knappast anses större än att de kan genomföras på förhållandevis kort tid. Man kan säkerligen inte räkna med att någon ny ortoptistkurs kan ta sin början redan hösten 1974, som man ursprungligen tänkt sig, men våren 1975 är tänkbar. Arbete pågår för närvarande med att förbereda de ändringar av timplanerna som ur samordnings- och utvidgningssynpunkt kan vara motiverade och önskvärda, så att den detaljen ej skall vålla alltför stor tidsutdräkt.

Det har visat sig stöta på stora svårigheter att erhålla pedagogiskt utbildade klinicklärare, varför man snarast måste söka få en bättring till stånd på denna punkt. Dess värre uppträder denna svårighet i regel då en utbildning av en ny yrkesgrupp sätts i gång, då det kan vara omöjligt att i början erhålla tillräckligt antal yrkesutövare, som har det minimum av praktikår efter utbildningen som man måste fordra av en klinicklärare. På sikt måste även dessa lärare inte endast få en pedagogisk utbildning utan även en fördjupad yrkesutbildning, i likhet med vad som gäller för övriga lärare inom vårdutbildningen.

Man kan, som framgår av det sagda, konstatera att den ortoptistutbildning på en termin som nu bedrivits är helt otillfredsställande och därför måste kompletteras på sätt som beskrivits i det föregående. Med tanke på kommande undervisning är det därför nödvändigt att snabbt se över läroplanen och åstadkomma att utbildningen förlängs, för att de blivande ortoptisterna skall kunna bibringas grundliga teoretiska och praktiska kunskaper. Om man vill ha en utbildning som ger yrkeskunniga ortoptister, måste den vara adekvat. Det får inte vara så att man, som i förevarande fall, måste tillgripa nödlösningar för att driva fram en kompletterande undervisning efter den ordinarie kursen. Det torde inte heller vara möjligt att i framtiden finna någon lärare, som vill ta på sitt ansvar att leda utbildning av nuvarande typ, vilken med säkerhet skulle leda till att våra sjukhus försågs med ortoptister, som inte vore kapabla att sköta sitt yrke.

Med hänvisning till det anförda hemställes om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern få ställa följande fråga:

Är utbildningsministern beredd med hänsyn till vårdsituationen inom ögonsjukvården att med största skyndsamhet låta revidera läroplanen för ortoptister, så att den utifrån de svenska elevernas förutsättningar planeras i nivå med den hittills i utlandet bedrivna utbildningen, där bl. a. praktik ingår i läroplanen?

Denna anhållan bordlades.

§ 8 Interpellation nr 40 ang. kollektivanslutning av enskilda personer till politiska partier

Nr 29

Tisdagen den
26 februari 1974

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (c), som yttrade:

Herr talman! I samband med att riksdagen förra året antog det nya grundlagsförslaget som vilande gjorde riksdagens majoritet ett uttalande, där partier som tillämpar kollektivanslutning uppmanades att upphöra med detta.

Detta uttalande från riksdagens sida kom i en tid då riksdagen i samband med debatten om den nya grundlagen hade särskild anledning att se över den svenska demokratins innehåll och arbetssätt. Enligt min mening är individens rätt att fritt och självständigt välja politiskt parti grundläggande för demokratin. Kollektivanslutningen strider mot denna individuella fri- och rättighet. Reservationsrätten för den enskilde förändrar i detta avseende ingenting. Fjölårets riksdagsuttalande innehöll följande formulering: "Nuvarande missförhållanden bör icke i första hand förändras genom lagstiftning utan genom åtgärder från partiernas egen sida."

De svenska politiska partierna är bärare av den svenska demokratin. På deras förmåga att hävda den enskildes och samhällets fri- och rättigheter beror demokratins framtid i vårt land. Det måste sålunda i första hand ankomma på partierna att avstå från sådana åtgärder som är ägnade att urholka tilltron på deras vilja att hävda demokratins värden.

De valda ombuden i Sveriges riksdag beslutar i folkets namn. Riksdagens beslut är avgörande för samhällets utveckling. Att åsidosätta beslut som fattats av riksdagen är straffbart i enlighet med gällande lagar. Gör riksdagen ett uttalande sker även det i folkmajoritetens namn. Det vore olyckligt och ägnat att allvarligt skada riksdagens auktoritet och därmed demokratin om uttalanden från riksdagen helt negligerades. Skall det svenska folkstyret förbli starkt också i framtiden är det av avgörande betydelse att riksdagens ställning inte försvagas eller urholkas. Dess åsikter och beslut måste få förbli vägledande för samhällsutvecklingen.

Med hänvisning till vad jag anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsministern få ställa följande fråga:

Vill statsministern lämna en redogörelse för vad som hittills har skett med anledning av riksdagens uttalande den 6 juni 1973 angående kollektivanslutning av enskilda personer till politiska partier?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts propositioner

Nr 12 med förslag till enhetliga regler om rätt till sjukpenning vid vård i vårdanstalt för alkoholmissbrukare m. m.

Nr 24 med förslag till bisjukdomslag, m. m.

Nr 30 angående livränta till vissa personer

§ 10 Anmäldes och bordlades motionerna

Nr 1609 av herrar *Henmark* och *Westberg* i Ljusdal

Nr 29

Tisdagen den
26 februari 1974

Nr 1610 av fröken *Hörlén* och herr *Jonsson* i Alingsås

Nr 1611 av herr *Nordstrandh m. fl.*

Nr 1612 av fru *Normark* och herr *Brännström*

Nr 1613 av fröken *Rogestam m. fl.*

Nr 1614 av herr *Westberg* i Ljusdal

avlämnade i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:13 angående vissa läromedelsfrågor

§ 11 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framställdes, nämligen

den 25 februari av

Nr 85 Herr *Lövenborg* (vpk) till herr statsrådet *Löfberg* angående vissa typer av disciplinstraff för anställda:

Vill statsrådet för sin del medverka till att förhindra en sådan tillämpning av statstjänstemannalagen, att disciplinstraff av typen böter eller löneavdrag icke förekommer gentemot anställda?

den 26 februari av

Nr 86 Fru *Göthberg* (c) till jordbruksministern angående ersättningen för älgskador:

Är statsrådet beredd vidtaga åtgärder för att överföra medel från älgskaderegleringsfonden till länens älgskadefonder i sådan omfattning att de som drabbats av älgskador kan erhålla den ersättning som de är berättigade till?

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 16.20.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert